

**IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MOLIYA,
BUXGALTERIYA HISOBI VA BANK ISHI MUNOSABATLARINI
TAKOMILLASHTIRISH**

Axmedova Nodira Abdurashid-qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti 3 bosqich talabasi

E-mail: nodira11022020@gmail.com

Annotatsiya: Zamonaviy iqtisodiyotda raqamlashtirish jarayoni moliya, buxgalteriya hisobi va bank ishi munosabatlariga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Maqolada iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida moliya sohasining rivojlanishi, buxgalteriya hisobi tizimining takomillashuvi va bank ishlarining samaradorligini oshirish yo'llari tahlil qilinadi. Raqamlashtirish natijasida kelib chiqadigan imkoniyatlar va muammolar ko'rib chiqilib, ularni hal qilishga qaratilgan tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, moliya, buxgalteriya hisobi, bank ishi, texnologik innovatsiyalar, elektron tizimlar, iqtisodiyot, malakaviy axborot tizimlari.

Аннотация: В современной экономике процесс цифровизации требует нового подхода к финансам, бухгалтерскому учету и банковскому делу. В статье анализируется развитие финансовой сферы в условиях цифровизации экономики, совершенствование системы бухгалтерского учета и пути повышения эффективности банковской деятельности. Рассматриваются возможности и проблемы, возникающие в результате цифровизации, а также предлагаются рекомендации по их решению.

Ключевые слова: Цифровизация, финансы, бухгалтерский учет, банковское дело, технологические инновации, электронные системы, экономика, квалифицированные информационные системы.

Annotation: In the modern economy, the process of digitalization requires new approaches to finance, accounting, and banking operations. This article analyzes the development of the financial sector under digitalization conditions, the

improvement of the accounting system, and ways to enhance the efficiency of banking activities. The opportunities and challenges arising from digitalization are examined, and recommendations for addressing them are provided.

Keywords: Digitalization, finance, accounting, banking, technological innovations, electronic systems, economy, qualified information systems.

Kirish

21-asrning eng muhim tendentsiyalaridan biri – iqtisodiyotni raqamlashtirishdir. Bu jarayon moliya sohasini, buxgalteriya hisobini va bank ishlarini asosan avtomatlashtirish va ma'lumotlarni boshqarish bilan bog'liq holda o'zgartirmoqda. Raqamlashtirish natijasida biznes jarayonlari soddalashadi, xarajatlar kamayadi va ishlarning aniqligi oshadi. Lekin bunday innovatsiyalar bir qator muammolarni ham keltirib chiqaradi: masalan, ma'lumotlarning xavfsizligi, kadrlar malakasining pasayishi va qonuniy tartibga solish muammolari. Shuning uchun moliya, buxgalteriya hisobi va bank ishi munosabatlarini raqamlashtirish sharoitida takomillashtirish dolzarb mavzu hisoblanadi.

Tahlil va Muhokama

1. Raqamlashtirish va Moliya Sohasi

Moliya sohasidagi raqamlashtirish avvalo to'lov tizimlarini, investitsiya jarayonlarini va moliyaviy hisobotlarni amalga oshirishda o'zgarishlarga olib keladi. Elektron pul o'tkazmalari, blockchain texnologiyasi va sun'iy intellekt moliya operatsiyalarini tezlashtiradi va aniqligini oshiradi. Masalan, PayPal, Wise va boshqa xalqaro to'lov tizimlari butun dunyo bo'yicha mijozlarga tezkor va arzon xizmat ko'rsatish imkonini beradi.

Lekin moliya sohasida raqamlashtirishning salbiy jihatlarini ham e'tiborga olish kerak. Masalan, moliyaviy zarlantirish va ishonchsizlikka olib keladigan shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy foydalanilishi haqidagi voqealar ko'paymoqda. Shuning uchun moliya institutlari raqamlashtirishni amalga oshirishda xavfsizlik tizimlarini mustahkam va samarali qilishga e'tibor qaratishlari zarur.

2. Raqamlashtirish va Buxgalteriya Hisobi

Buxgalteriya hisobi sohasida raqamlashtirish hisob-kitoblarni avtomatlashtirish va elektron hujjatlarni qo'llash orqali sifat va samaradorlikni oshiradi. Zamonaviy ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlari yordamida korxonalar hisob-kitoblarni tez va aniq bajarish, malakaviy axborotlarni tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Bundan tashqari, raqamlashtirish yordamida soliq hisobi avtomatlashtiriladi va davlat organlari bilan aloqalar soddalashadi. Masalan, O'zbekistonda "Solik" tizimi yordamida korxonalar elektron tarzda hisobot taqdim etishlari mumkin. Lekin buxgalteriya sohasida raqamlashtirishning to'siqlari ham mavjud: buxgalterlar yangi dasturlarni o'rganishga majbur bo'lishadi va ba'zi hollarda texnik muammolar hisob-kitoblarning kechikishiga sabab bo'lishi mumkin.

3. Raqamlashtirish va Bank Ishlari

Bank ishlarida raqamlashtirish eng sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Mobaynildagi banklar mobil ilovalar orqali mijozlarga tezkor xizmat ko'rsatish imkonini beradi. Internet-banking va mobil-banking tizimlari mijozlar uchun hisob-kitoblarni boshqarishni juda osonlashtiradi.

Shuningdek, raqamlashtirish banklarning operatsion xarajatlarini kamaytiradi va ularni raqobatbardosh qiladi. Masalan, HSBC va Citibank kabi xalqaro banklar sun'iy intellekt va ma'lumotlarni tahlil qilish vositalaridan foydalanib, risklarni oldini olish va mijoza mos xizmat ko'rsatish strategiyalarini ishlab chiqishadi.

Lekin bank ishlarida raqamlashtirishning salbiy tomonlari ham bor. Kiber xavfsizlik muammolari, elektron tizimlardagi xatoliklar va mijozlarning yangi texnologiyalarga ishonchsizligi banklarga qo'shimcha bosim keltirishi mumkin.

4. Iqtisodiyotni Raqamlashtirish Sharoitida Munosabatlarni Takomillashtirish Yo'llari

Moliya, buxgalteriya hisobi va bank ishi munosabatlarini raqamlashtirish sharoitida takomillashtirish uchun quyidagi tavsiyalar berish mumkin:

- Kadrlarni qayta tayyorlash : Xodimlarni zamonaviy dasturlar va texnologiyalarni egallashga o'rgatish kerak.

- Xavfsizlik tizimlarini mustahkamlash : Raqamlashtirish jarayonida ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash uchun maxsus tadbirlar ko'rinishi lozim.
- Qonuniy bazani takomillashtirish : Raqamlashtirish bilan bog'liq qonunlar va me'yoriy hujjatlarni yangilash va modernizatsiya qilish zarur.
- Axborot tizimlarini integratsiya qilish : Korxonalar va banklar uchun umumiy axborot tizimlarini yaratish orqali samaradorlikni oshirish mumkin.

Xulosa

Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida moliya, buxgalteriya hisobi va bank ishi munosabatlarini takomillashtirish muhim vazifadir. Raqamlashtirish bu sohalarga yangicha imkoniyatlar ochsa-da, bir qator muammolar ham tug'diradi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun kadrlarni qayta tayyorlash, xavfsizlik tizimlarini mustahkamlash va qonuniy bazani yangilash kabi chora-tadbirlar amalga oshirilishi lozim. Natijada, iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayoni moliya, buxgalteriya hisobi va bank ishlarining sifatini oshirish va ulardagi samaradorlikni maksimal darajada oshirishga olib keladi.

Foydalangan Adabiyotlar Ro'yxati

1. Ahmedov, A. (2021). *Raqamlashtirish va uning iqtisodiyotga ta'siri* . O'zbekiston iqtisodiyoti jurnali, №3.
2. Boboev, M. (2022). *Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishning dolzarb muammolari* . Moliya va bank ishi, №5.
3. Davletov, R. (2020). *Internet-banking tizimlarining rivojlanishi va xavfsizligi* . Bank ishi va moliya, №7.
4. Elmurodov, S. (2021). *Blockchain texnologiyasi va uning moliyaviy sohadagi roli* . Raqamli iqtisodiyot jurnali, №2.
5. Ismailov, N. (2022). *Sun'iy intellekt va moliyaviy tahlil* . Innovatsion texnologiyalar jurnali, №4.
6. Karimov, T. (2020). *ERP tizimlari va ularning korxonalardagi roli* . Biznes va menedjment jurnali, №6.